

Interview

Litteraturpølser fra avantgardens kælder

(Weekendavisen d. 18. 3. 2011)

Bøger er ikke kun til for at blive læst. De kan også makuleres, spises eller opløses i syre. Thomas Hvid Kromann har skrevet et satirisk helte-epos om den litterære undergrund.

Af Davis Jacobsen Turner

»Egentlig er det jo reaktionært at udgive en bog.« Thomas Hvid Kromann løfter tekoppen og ser tænksum ud. Til dagligt forsker han i »bogobjekter«, og han har tidligere udgivet en frysepose indeholdende 19 metrodigte, 1 metro-essay, 3 uspecificerede fotografier og 2 metrobilletter - alt sammen hjembragt fra en rejse til Paris.

»I lang tid kunne jeg ikke se bogen for bare litteratur. På litteraturstudiet er man meget fokuseret på skriften, men man glemmer selve mediet. Da først jeg begyndte at tænke over, hvad en bog er for en ting, fik jeg også lyst til at eksperimentere med formen,« siger han.

Men selvom skrifteksperimenter og alternative udgivelser er et hjertebarn for Thomas Hvid Kromann, er der stadig noget særligt ved at få første eksemplar af sin nyeste bog fra trykkeriet. En udefinerbar materialitet, som gør ham sikker på, at den trykte bog kommer til at eksistere side om side med iPads og ebøger - og fryseposer. Han løfter bogen op og indsnuser den særlige duft af nytrykt bog, inden han lægger den på cafébordet foran os.

Saksehånd er historien om en ung mands rejse ned i avantgardens kælder. Den navnløse hovedperson studerer litteratur på Københavns Universitet og trænger skrækkeligt til et afbræk fra »de endeløse vandringer rundt i universitetets halvtomme korridorer« og KUA-kantinens tørre kyllingesandwiches. Forventningerne er derfor kolossale, da han får et ulønnet studiejob hos Saksehånd: et dunkelt antikvariat og undergrundsforlag i Nansensgade. Bag den lukkede dør og vinduerne med de solblegede bøger findes et besynderligt persongalleri af litteratur-aficionados og overrislede kunstnersjæle.

Kælderbutikken med de få kunder er ejet af excentrikeren Præsidenten, som har et passioneret og højst usædvanligt forhold til litteraturen. Hos Saksehånd hedder det ikke »en bog med fugtskader«, men derimod »et modificeret unikaværk, hvor tilfældet har nedskrevet sine realkommentarer i bøgernes marginer«, og forlaget prøver ihærdigt at bryde ud af »den gutenbergske spændetrøje« ved at udgive litteratur i besynderlige former. Thomas Hvid Kromann nikker. Jo, bogen har et selvbiografisk udspring.

»Det var et helt fantastisk sted. Som ung studerende kunne man stå dernede og se på bjergene af gamle bøger og tænke på al den litteratur, man aldrig ville kunne nå at læse. Jeg var også fascineret af deres mærkelige små udgivelser. Når man cyklede fra KUA og herind, bevægede man sig fra universitetets hellige haller og ned i avantgardens kælder. Men bevægelsen gik også den anden vej - jeg tog også avantgarden med ind bag universitetets mure.« Der findes stadig flere antikvarier blandt Nansensgades butikker, men læseren vil lede forgæves efter Saksehånd. Dels er navnet opdigtet, dels findes forlægget ikke længere. Den ihærdige opdager vil dog kunne finde en ledetråd på en stenplade, der endnu er monteret på muren. Mere skal ikke røbes her.

»Det er først nu, hvor stedet er lukket, at jeg har kunnet skrive bogen. Jeg er trist over, at det ikke findes længere, men det er også en smuk afrunding at forevige det i en bog. Måske er det en bearbejdelse af savnet, at jeg har trukket det ind i litteraturen og kan dele det med andre,« siger Thomas Hvid Kromann.

Vi befinder os på Nansensgades klassiske studentercafé Bankerådet. Det er her, de tilflyttede studerende fra Århus fremviser deres »skuldertasker fremstillet af genanvendt presenning og købt i smarte østberlinske sidegader forrige weekend« (bogens formulering). Det er også her, det stiftende redaktionsmøde for Præsidentens nye tidsskrift Die Nordsee finder sted, men tidsskriftet får en svær begyndelse. For i hvilken form kan man bedst markere opbrud, fornyelse og litterære forandringer? Skal man trykke det på groft sandpapir, så læserens fingre rives til blods? Eller tatovere teksterne på Das Beckwerks afmagrede krop? Man kunne også efterlade det som en stak papirer på en bænk i park og så skynde sig væk uden at se sig tilbage.

Der er langt fra de avantgardistiske overvejelser til den nytrykte bog på bordet foran os.

Saksehånd er ikke alene udgivet på det kommercielle forlag People's Press; den er også forfatterens mest læsevenlige til dato. Thomas Hvid Kromann trækker på smilebåndet. »De mest hardcore romantiske idealister vil sikkert synes, det er det endelige syndefald. Nogle synes, at færre læsere er lig mere integritet, men der er vel ingen, der bevidst går efter at nå ud til så få som muligt. Det vil sige.. Nogle gør faktisk.«

Som læser er man ikke i tvivl om, at Kromann kender romanens miljø indgående, og det vrimler med referencer til den københavnske litterære verden. Nogle bliver nævnt ved navn. En spritstiv Lars Frost må hives ned af scenen til en litteraturfestival, og den selvvalgt afdøde Claus Beck-Nielsen fortæller, at »lidelserne ved at være et multipelt selv (...) kun blev overgået af ikke at blive anerkendt som et sådant, når det multiple jeg hentede sin datter i børnehaven, og strømmen af anonyme vikarer glemte, at han var en multinational virksomhed med hovedsæde i ingenmandsland og derfor tiltalte ham Claus«. Andre gange må man gætte sig frem, om end de fleste læsere af Bøger vil kunne identificere »marineforfatteren«, »det gamle socialistiske forlag, der nu tjente kassen på at udgive nordiske krimier« og »den pilskaldede og kvabsede kulturjournalist, hvis øjne projicerer sexeventyr med thailandske ladyboys«. Alligevel vil Kromann gerne slippe for genrebetegnelsen »nøgleroman«. »I disse Beckwerk-og Knausgård-tider skal man selvfølgelig passe på med at bruge virkelige navne. Men hvis jeg havde givet dem alle sammen opdigtede navne, ville jeg havne i nogle detektivlege, og det er slet ikke mit ærinde. Saksehånd er en roman, der tager afsæt i nogle virkelige personer, men det er deres offentlige skikkelser, jeg skriver om. Det er ikke smuds om deres privatliv,« siger Thomas Hvid Kromann .

Blandt de navngivne bipersoner er sociologen Henrik Dahl. I bogen Den usynlige verden beklager Dahl, at den moderne danskers hverdags erfaringer ikke sætter sig spor i kunsten. Sådan en udfordring kunne Kromann ikke sidde overhørig, og derfor sidder sociologen på bagsædet, da vores hovedperson og hans kammerat, den øl-og pigeglade Handberg, kører til Jylland for at besøge Præsidentens skulpturpark af døde digtere.

»Når Henrik Dahl efterlyser højskolesange om Storebæltsbroen og lørdagsindkøb i Bilka, så er det nemt at holde hans position ud i strakt arm, men det er langt sjovere at sluse hans position ind i fiktionen. På den måde bliver polemikken en del af fortællingen.

Derfor skulle Dahl med på romanens bagsæde,« siger Thomas Hvid Kromann .

Sociologen forbliver dog ikke på bagsædet. Da selskabet når Danmarks Transport Center uden for Vejle, træder han ud på parkeringspladsen og deklamerer stedets velfortjente højskolesang.

Også den forkætrede Bogmesse i Forum har fået plads i Kromanns bog. Og selvom en repræsentant for Danske Bank holder tale for marineforfatteren om »de fælles kerneværdier, som skønlitteraturen og Danmarks største bank deler: indtjeningsparathed, værdibaseret mandsmod og evnen til at navigere i risikofyldt stormvejr uden at kuldsejle«, er Saksehånds medarbejdere begejstrede for arrangementet.

»Bogforum er så oplagt en aversion, at Præsidenten må elske det. Alt andet vil være for oplagt,« siger Thomas Hvid Kromann.

Derfor indtager Præsidenten & Co. veltfredse deres bod, hvor de spiser et anmeldereksemplar af Torben Brostrøms seneste bog og faldbyder forlagets hjemmelavede litteraturpølser: et pølsekind stoppet med hakkede bøger, aviser og tidsskrifter iblandet gelatine, fedt, vand og et solidt drys orientalske krydderier.

Forfatteren nikker bekræftende. Jo, også litteraturpølserne har et virkeligt forlæg.

Scenarierne er absurde, men der er alvor bag satiren, fortæller Thomas Hvid Kromann .

»Præsidenten og de andre avantgardister skildres grinagtigt, men også heroisk. Man skal huske, at de litterære diskussioner ofte er et spørgsmål om liv eller død for de her mennesker. Folk i den litterære undergrund er ekstremt passionerede i forhold til deres projekter, og de bruger lang tid på at arbejde gratis med festivaler og tidsskrifter. Og måske vil fremtiden vise, at det er netop deres udgivelser eller arrangementer, der har haft en kæmpe betydning.«

Vi bryder op og forlader det århusianske mikrokosmos. Næste stop for Kromann er posthuset, og det er en udflugt, han har glædet sig til i de fire år, det har taget at skrive bogen. Virkelighedens præsident skal naturligvis have et eksemplar tilsendt.